

قوربان اولوم

* سید ابوالقاسم نیاتی

باشینا دؤندو گؤم، بو نئجه خالدیر،
دینمه میش دئیرسن: آی ندیر، ندیر؟
باشیم چیخماز منیم سنین دینلندن،
بو یور گتین گؤروم آی ندیر، ندیر؟
قوربان اولوم اوزوندکی هیلاله،
غمزه اوخون میندیر گیتن هئی یایه،
نه باخیرسان مارال کیمی هئی آیه؟
جمالین یاینندا آی ندیر، ندیر؟
گؤزوم قان کاساسی، اوریم شیشه،
منی کاباب کیمی چکمیسن شیشه،
رقیبی گؤروم کی، دام کیمی شیشه!
ایلر ایلر چکه، آی ندیر، ندیر
نه باخیرسان او سلطان، بو خانه؟
چوخ آداملر گلدی گتندی بو خانه
گتته بو گون ایشیقلاپ بو خانه،
بیلیم گورونن آینه دیر ندیر؟
حمد اولسون آلاها، گتندی آچیلله!
نباتی، آز قالدی گوللر آچیله،
بو مشکولوم، یارب، کیمدن آچیله؟
یار دستینه توتان آینه دیر ندیر؟

زلف پریشانندادیر

* ملا محمد فضولی

آشبان مرغ دل، زلف پریشانندادیر
قاندا اولسام ای پری! کونولم سنین یاینندادیر
عشق دردله خوشام، ال چکک علاجمدان طیب!
قیلما درمان کیم، هلاکیم زهری درمانندادیر
چکمه دامن ناز اندیب افتادهلردن، وهم قیل!
گؤیلره آچیلماسن اللر کی، دامانندادیر!
گؤزلریم یاشین گؤروب شور، اتمه نفرت کیم بو هم
اول نمکدن دیر کی لعل شکر افشانندادیر
مست خواب ناز اندیب جمع ائت دل صد پارهیی
کیم اوین هر پارهسی بیر نوک موز گانندادیر
بس کی هجرانندادیر خاصیت قطع حیات
اول حیات اهلینه حیرانام که هجرانندادیر
ای فضولی! شمع تک مطلق آچیلماز یانمادان
تابلار کیم سونبولوندن رشعی جانیندادیر

ای حکیم!

عشقدن جانیمدا بیر پنهان مرض وار، ای حکیم
خلقه پنهان دردم اظهار اتمه، زنهان، ای حکیم!
وار بیر دردم کی چوخ درماندان آرتقدیر منه
قوی منی دردمله درمان ائلمه، وار، ای حکیم!
گر باسیب ال نفضیم، تشخیص قیلسان دردمی
آل امانت، قیلما هر بی درده اظهار، ای حکیم!
گل منیم تدبیر بیهوده مده سن بیر سعی قیل
کیم اولام بو درده آرتیقراق گرفتار، ای حکیم!
گور تن عریان ایله احوالی می هجران گونو،
وار امیش روز قیامت، قیلما انکار، ای حکیم!
چکمه بینجه چاره یی دردمده زحمت بیلمه دین
کیم اولور درمان درد عشق دشوار، ای حکیم!
رنج چکمه صحت اوچون، ال فضولی دن گؤتور
کیم قبول صحت اتمز بؤیله بیمار ای حکیم!

فزون حسن

حسنون اولدوقجا فزون، عشق اهلی آرتیق زار اولور
حسن نه مقدار اولورسا، عشق اول مقدار اولور!
جنت اوچون منع ائدن عاشققلری دیداردان
بیلمه میش کیم جنتی عاشققلرین دیدار اولور
عشق دردیندن اولور عاشق مزاجی مستقیم
عاشقین دردینه درمان اتمه لر بیمار اولور
زاهد بی خود نه بیلسن ذوقونو عشق اهلی نین؟
بیر عجب منی دیر محبت کیم ایچن، بیدار اولور!
عشق سنوداسینا صرف ائیلر فضولی عمرونو
بیلمز بو خواب غفلتدن هاچان بیدار اولور؟

غم باسدی قلیانیمی

* استاد شهریار

قیشین قره قییدی آلیب منیم جانیمی
خورتدان دئییب قوجالیق، کسب منیم یانیمی
بو سبگاردا زه لی تک، دوشوب منیم جانیم
دوداق - دوداقه قویوب، سورور منیم قانیمی
سازاق سازین قوراراق، قولاقدی سانکی بورور
چکیدی ایلیگی می، قیریدی قیطانیمی
بئنه قیشین قوشونی، پانیز مارشین چالاراق
کردیمده وارسا بیجیر، لاله می ریحانیمی
اوشودوم ها اوشودوم، دئیر منیم دردمی
کورسو تووین ایتیریب، اختاریر درمانیمی
پایزلامیش زمی بم، وریان منه نه گرک
دؤنر که دؤندره چک، دؤندیکجه وریانیمی
قوی چالخاسین بیزی بو، زمانه نهره کیمی
منیم سودوم چورویوب، تورشاتسین آیرانیمی
هنر دیلین قلمین ایشدن سالان منی ده
ایشدن سالیب ایتیریب پاک ادیمی سانیمی
حیدربابا بولی تک، یول باغلاپ اوزومه
اوجی فلک اولایب سر رویله جئیرانیمی
نازلی یاریم گنده لی، سونوب منیم چیرانیم
خان وارسادا نه کاری، ائوین کی یوخ خانیمی
مریم کوجوب گندین شهرزادیم دا گندیر
فلک المدن آلیر، دریمی مرجانیمی
یتیم تک اوز - گوزومی نسیب باسب باساجاق
یامان قاریشدر یاچاق، سلقه می، سهمانیمی
نه دیز وار کی سورونوم، نه اوز وار کی قایدیم
نه یوک قالیب نه یابی، سویولا کروانیمی
ئلدن منی قوجالیق، آزین سالیب، سالاجاق
ایتیردی تبریزیم، اودوزدو تهرانیمی
بیزیم ده چایخانامیز، چای توکرک قوناغا
دولودردی زردآب ایله، منیم ده فتجانیمی
قلیانلا شهریاریم غمی قالدیر باقالیم
من ده خورولدادیرام، غم باسدی قلیانیمی

ناغیل

دوستلوغون سیرری

گنچن سایه نین آردی ...
چووالی دالیم گؤتوروب بوتون دوستلاریمین یانینا گتدیم.
اولانی سؤیلن کیمی هامیسی قاینی اوزومه باغلاپ منی
قوودولار. او گنجه دوز اوتوز دوقوز دوستومون ائوینه گتدیم،
هنج بیری منی یاخین قویمادی.
کور - پشیمان قایدیب گلدم ائویمیزه، برددن یادیم دوشدو کی،
یولون قیراغیندا منیم بیر کؤخته تانیسیم وار. اونولا او قدر ده یاخین
دئیلدیم. ایسته دیم بونون قایسینی دؤیم، اوره یمه گلدی کی،
گنچگوندوز انومده ییتیب - ایچن دوستلاریم منه بیبه دورمادی،
بو نئجه بیبه دورار برددن لنت شیطانا دئییب، قاینی دؤیدوم، کیشی
اوزو چیخدی قاییب.
سالماشیب دندیم:
- تصادف ووروب پادشاهین قوچونو اولدورموشم، ایندی اونو
گیزلتمه یئر تاپیرام، گلیمسن سنین اوستونه کی، منه بیر کومکلیک
ائدهسن.
کیشی دندلی:
- اولو، سن اوزگه نین قوچونو اولدورمکده چوخ پیس ایش
گوروسن.
داها اولان اولوب، کنچن - کنچب، ایندی گرک سنه کومک ائلیم.
بیر قوچدان اوترو سنی اولومه و نریمک اولماز.
کیشی یئل، کولونگ گؤتوروب دندلی:
- دوش قباغیم، گندک جمعدی شهرین قیراغیندا بیر یشرده
باس دیراق.
بیز ایکیمیز ده یول باشلاپ گتدیک. بیر خیلی گندن دن سونرا
کیشی چووالی من دن آلدی کی، سن یورولوسان، وئر بیز آز دا من

پادشاهان ترک ایران

آق قویونلوا

ادامه از شماره قبل ...
وی گفت: از میدان بزرگ تبریز، هم اکنون محوطه ای کوچک با دونهای تاریخی مسجد صاحب الامر و مدرسه اکبریه متعلق به دوران قاجار باقی مانده است و طبق اسناد تاریخی، این مجموعه در دوره ایلخانی با عنوان باغ صاحب آباد در دوره آق قویونلو میدان حسن پادشاه و در دوره های معاصر نیز میدان صاحب الامر نامیده شده است و ساخت این مجموعه از سال ۸۸۲ هجری قمری ۱۲ سال بعد از احداث مسجد کبود آغاز شده و این کاوش از آن جهت اهمیت دارد که سلسله آق قویونلوا به دلیل نبود اثر و بنای خاصی گمشده ترین برهه تاریخی ایران است. جواد مشکور نویسنده کتاب مشهور تاریخ تبریز نیز در گفتگو با خبرنگار گروه استان های باشگاه خبرنگاران جوان از تبریز؛ معتقد است: در دوره آق قویونلوا فرمانروایان متعددی روی کار آمدند که از آن جمله می توان به قره عثمان، علی بیگ، حمزه بیگ، جهانگیر، اوزون حسن، سلطان خلیل، یعقوب بیگ، بایسقر، رستم بیگ، احمد بیگ، الوند بیگ، سلطان مراد اشاره کرد. بر اساس تحقیقات وی در دوره آق قویونلوا و قره قویونلوا هم ادبیات ترکی با فرازونشیب هایی همراه بودو جنگ های خونین این دو طایفه ترک باهمدیگر و با دشمنان خارجی خود بعضا باعث کاهش آثار ادبی در اذربایجان و آنا تولی میشد و مهمترین شاعر این دوره جهان شاه قره قویونلو میباشد که اشعارش در ستایش خدا و پیغمبر (ص) و نیز دل بستن به امور معنوی ودل کندن از امور

بیلمه

آغاچین توماق اولماز ، اییندن (کوکو) دویماق اولماز : قیزیل گول
آغا داغلاری گزُر ، آدی داغلاری بُر ، باشیندا آغاچ گزُر : مارال
آغ آلاچیق ، یانی آچیق : گؤبه لک
آغا نه همدیر ، گؤزلری جیغیردیر ، یئر آلتیندا ، خیرچین کیمدیر : سیچان
آغ آتیم آخماز ، قایدادن قوبماز : کر تنکره ، کر تنکله
آغ بالیغیم سودا اوینار ، آتیلار دوشر بیرده اوینار : پلو ، پیلو
آغجا آتی نالادیم ، سمرقنده (چامیر کند) یوللادیم : یازیشما
آغجا موتال ، آغزی یوخ ، ایچینده آغ ساری چوخ : یومورتا
آغجا موتال ، آغزی یوخ ، تیکیشی یوخ ، قاتی یوخ : یومورتا
آغ چؤلده ، قارا توخوم : وراق ، یازی
آغدان گلیر دادیق سویو ، کیمسه اونو دادا بیلمز : قورد سودو
آغدان گلیر دادیق سویو ، کیمسه اونو دادا بیلمز ، اینجه توخور جوقلا بئزی ، کیمسه اونو کیبه بیلمز : هؤرومچک تورو

باتای

یئل دئیب اغاچ اسدی
بو غمبار منه بسدی
سون تک دولنماقون
منیم صبری می کسدی
سوکوم هارا گنلیدی
آغ گونوم قسارا گنلیدی
سند ن آیری دوشتن
اورگیم زارا گنلیدی
بیلیر دیل آچا آسندا
غنچه لر گول آچا آندا
ؤزلدم سنه آق قنز
چمن اوسته قاچاندا
هر گلشنین باقی وار
هر کوشین داغی وار
قریم نئجه دوزوم
اورگیمین داغی وار
کونلومی غبار آلدی
سولدی رنگیم سارالدی
بلیلم قیسا نینیم
دوره می دای قار الدی

لغات ترکی در فارسی

یکهزار واژه اصل ترکی در پارسی

ادامه از شماره قبل ...
نیل = ایل = سال ؛ دوره ۱۲ ساله فلکی در بین ترکهای قبیچاق و اویغور هر کدام به حیوانی نامگذاری می شد که هر یک از آن حیوانات سمبل خاصی بودند. این دور ۱۲ ساله عبارت بودند از: سیچقان نیلی (موش) ، اود نیلی (گاو) ، بارس نیلی (پلنگ) ، توشقان نیلی (خرگوش) ، لوی نیلی (نهنگ) ، نیلان نیلی (مار) ، آت نیلی (اسب) ، قویون نیلی (گوسفند) ، پیچی نیلی (میمون) ، تویوق نیلی (مرغ) ، ایت نیلی (سگ) ، دوووز نیلی (خوک). این دور اکنون نیز جزو سنتهای سال تحویل می باشد. در فارسی این سقون سالهای ۱۲ گانه بصورت شعر آورده شده است:
موش و بقر و پلنگ و خرگوش شمار
زین چار چو بگذری، نهنگ آید و مار
و آنگاه به اسب و گوسفند حساب
حمدونه و مرغ و سگ و خوک آخر کار
بابا = پدر بزرگ ، پدر ، از ریشه های ترکی باستان (V) ؛ بصورت papa در انگلیسی
بابک = بای بک = بای (بزرگ ، بیگ) + بک (بیگ) = بیگ بزرگ
، خان خانان ؛ بابک خرمدین از مردان مبارز آذری که از سال ۲۰۱ تا ۲۲۲ بیست سال علیه مأمون عباسی پا خاست و از مقر خود در قلعه بابک (واقع در کلبر) لطامت زیادی به سپاه خلفای سنی عباسی وارد کرد و ایران را از دست حکومت های عرب مسلمان نما نجات داد و عاقبت با خیانت یک ایرانی بنام افشین دستگیر و سرفرازانه به قتل رسیدن حالت کشته شد ؛ همچنین پادشاه بزرگی که اردشیر بابکان (مؤسس ساسانیان) خواهرزاده او بود (۲۷)... ادامه دارد